

LIFE / FIT FOR REACH

CLP regulas prasības. Marķēšana

Zane Ozoliņa

LVGMC

Ķīmisko vielu un bīstamo atkritumu nodaļa
REACH un CLP palīdzības dienests

Eiropas Parlamenta un Padomes regula [\(EK\) Nr.1272/2008](#) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu (CLP):

- atceļ direktīvu 67/548/EEK (Bīstamo ķīmisko vielu direktīva);
- atceļ direktīvu 1999/45/EK (Bīstamo ķīmisko preparātu (maisījumu) direktīva);
- groza REACH regulu (EK) Nr.1907/2006.

CLP regula un Globālā harmonizētā sistēma

- CLP ir ES juridisks instruments, kas ievieš Globāli harmonizēto sistēmu (GHS) Eiropas Savienībā;
- GHS nodrošina vienotu ķīmisko vielu un maisījumu klasificēšanu un marķēšanu globālā līmenī.

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" (LIFE FIT for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174) is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

LIFE / FIT FOR REACH

CLP regulas pamatelementi

KLASIFICĒŠANA:

- Pašklasifikācija, piemērojot klasificēšanas kritērijus;
- Saskaņotā klasificēšana – CLP VI pielikums.

IĒPAKOŠANA:

- Vispārīgi un īpašie iepakojšanas noteikumi.

MARĶĒŠANA:

Nepieciešama, ja:

- ja viela vai maisījums ir klasificēts kā bīstams;
- ja maisījums satur vienu vai vairākas vielas, kas klasificētas kā bīstamas, pārsniedzot noteiktu robežkoncentrāciju.

Klasifikācijas un marķējuma saraksts -

datu bāze, kas satur informāciju par:

- klasifikāciju un marķēšanu paziņotām vielām, kas saņemta no ražotājiem un importētājiem;
- harmonizētās klasifikācijas sarakstu (CLP regulas VI pielikuma 3.1.).

Saite uz
datubāzi!

[Meklēt klasifikācijas un
marķējumu saraksta
datubāzē](#)

Klasifikācijas un marķējuma saraksts

Summary of Classification and Labelling

Harmonizētā
klasifikācija

Harmonised classification - Annex VI of Regulation (EC) No 1272/2008 (CLP Regulation)

General Information

Index Number	EC / List no.	CAS Number	International Chemical Identification
603-001-00-X	200-659-6	67-56-1	methanol

ATP Inserted / Updated: CLP00

CLP Classification (Table 3.1)

Hazard Class and Category Code(s)	Hazard Statement Code(s)	Hazard Statement Code(s)	Supplementary Hazard Statement Code(s)	Pictograms, Signal Word Code(s)	Specific Concentration limits, M-Factors	Notes
Flam. Liq. 2	H225	H225		GHS02	STOT SE 1; H370: C ≥ 10 %	
Acute Tox. 3 *	H301	H301		GHS08	STOT SE 2; H371: 3 % ≤ C < 10 %	
Acute Tox. 3 *	H311	H311		GHS06		
Acute Tox. 3 *	H331	H331		Dgr		
STOT SE 1	H370 **	H370 **				

Signal Words	Pictograms
Danger	

Notified classification and labelling

General Information

EC / List no.	Name	CAS Number
200-659-6	Methanol	67-56-1

Notified classification and labelling according to CLP criteria

Classification	Hazard Statement Code(s)	Hazard Statement Code(s)	Supplementary Hazard Statement Code(s)	Pictograms, Signal Word Code(s)	Specific Concentration limits, M-Factors	Notes	Classification affected by Impurities / Additives	Additional Notified Information	Number of Notifiers	Joint Entries	
Flam. Liq. 2	H225	H225									
Acute Tox. 3	H301	H301						State/Form IUPAC Names	1446	✓	View details
Acute Tox. 3	H311	H311		GHS02 GHS08 GHS06 Dgr	STOT SE 1; C ≥ 10 % STOT SE 2; 3 % < C < 10 %			State/Form	1964		View details
Acute Tox. 3	H331	H331									
Acute Tox. 3	H301	H301									
STOT SE 1	H370	H370									
Flam. Liq. 2	H225	H225									

Paziņotā
klasifikācija

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" [LIFE Fit for REACH, Nr.LIFE14ENW/LV000174] is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

LIFE / FIT FOR REACH

KAD jāmarķē?

Ražotāji, importētāji un pakārtoti lietotāji pirms vielu vai maisījumu laišanas tirgū tos klasificē un marķē atbilstoši CLP regulai.

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" (LIFE Fit for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174) is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

LIFE / FIT FOR REACH

KAM jāmarķē?

- Bīstamu vielu ražotājiem ES;
- Bīstamu vielu vai maisījuma importētājiem;
- Bīstamu maisījumu sintezētājiem;
- Piegādātājiem/pakārtotiem lietotājiem, kas pārmarķē (nemainot produkta sastāvu).

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" (LIFE Fit for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174) is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

LIFE / FIT FOR REACH

Kas NAV jāmarķē?

- Tirgū laistu:
 - Kosmētiku;
 - Medikamentus un medicīnas ierīces;
 - Veterināros produktus;
 - Pārtiku un dzīvnieku barību.
- Atkritumus;
- Radioaktīvās vielas;
- Vielas vai maisījumus muitas uzraudzībā;
- Neizolētos starpproduktus;
- Vielas un maisījumus, kas paredzēti zinātniskais pētniecībai (netiek laisti tirgū);
- Bīstamu vielu transportu pa gaisu, jūru, autoceļiem, dzelzceļu, ūdensceļiem.

Fizikālās bīstamības klases

Sprādzienbīstami materiāli

Uzliesmojošas gāzes (tostarp ķīmiski nestabilas gāzes)

Aerosoli

Oksidējošas gāzes

Gāzes zem spiediena

Uzliesmojoši šķidrums

Uzliesmojošas cietas viela

Pašreaģējošas vielas un maisījumi

Organiskie peroksīdi

Pirofori šķidrums

Piroforas cietas vielas

Pašsasilstošas vielas un maisījumi

Vielas un maisījumi, kas saskarē ar ūdeni rada uzliesmojošu gāzi

Oksidējoši šķidrums

Oksidējošas cietas vielas

Vielas un maisījumi, kas izraisa metālu koroziju

Bīstamības klases

Veselības bīstamības klases

Akūta toksicitāte

Kodīgs/kairinošs ādai

Nopietni acu bojājumi/acu kairinājums

Sensibilizācija, ieelpojot vai nonākot saskarē ar ādu

Cilmes šūnu mutagenitāte

Kancerogenitāte

Toksisks reproduktīvai veselībai

Toksiska ietekme uz mērķorgānu – vienreizēja iedarbība (STOT)

Toksiska ietekme uz mērķorgānu – atkārtota iedarbība (STOT)

Bīstams ieelpojot

Vides bīstamības klases

Vielas bīstama ūdens videi

Bīstama ozona slānim

Klasifikācija un marķējums

Klasifikācija un marķējums saskaņā ar CLP regulu (EK) Nr.1272/2008 un tās grozījumiem 4 ATP (ES) Nr.487/2013

Klasifikācija			Marķēšana				
Klase	Kategorija	Klase un kategorijas kods	Bīstamības		Kods ¹	Apzīmējums	
			Piktogramma, kods ¹	Signālvārds			
Sprādzienbīstami materiāli	Nestabili sprādzienbīstami materiāli	Unst. Expl.	 GHS01	Bīstami	H200	Nestabili sprādzienbīstami materiāli	
	1.1. apakšgrupa	Expl. 1.1			H201	Sprādzienbīstams; masveida sprādzienbīstamība	
	1.2. apakšgrupa	Expl. 1.2			H202	Sprādzienbīstams; augsta izmetes bīstamība	
	1.3. apakšgrupa	Expl. 1.3		H203	Sprādzienbīstams; uguns, triecienvilņa vai izmetes bīstamība		
	1.4. apakšgrupa	Expl. 1.4		-	Uzmanību	H204	Uguns vai izmetes bīstamība
	1.5. apakšgrupa	Expl. 1.5			Bīstami	H205	Uguni var masveidā eksplodēt
	1.6. apakšgrupa	Expl. 1.6	-	-	-	-	
Uzliesmojošas gāzes (tostarp ķīmiski nestabilas gāzes)	1. kategorija	Flam. Gas 1	 GHS02	Bīstami	H220	Īpaši viegli uzliesmojoša gāze	
	2. kategorija	Flam. Gas 2		Uzmanību	H221	Uzliesmojoša gāze	
	A kategorija ²	Chem. Unst. Gas A		-	-	H230	Var eksplodēt pat bezgaisa vidē
	B kategorija ²	Chem. Unst. Gas B		-	-	H231	Var eksplodēt pat bezgaisa vidē, paaugstinoties spiedienam un/vai temperatūrai
Aerosoli ³	1. kategorija	Aerosol 1 ⁴	 GHS02	Bīstami	H222	Īpaši viegli uzliesmojošs aerosols	
	2. kategorija	Aerosol 2 ⁴		Uzmanību	H223	Tvertne zem spiediena: karstumā var eksplodēt	
	3. kategorija ²	Aerosol 3		Uzmanību	H229 ⁵	Tvertne zem spiediena: karstumā var eksplodēt	
Oksidējošas gāzes	1. kategorija	Ox. Gas 1	 GHS03	Bīstami	H270	Var izraisīt vai pastiprināt degšanu, oksidētājs	
Gāzes zem spiediena ⁽¹⁾	Saspiesta gāze	Press. Gas	 GHS04	Uzmanību	H280	Satur gāzi zem spiediena; karstumā var eksplodēt	
	Sašķīdināta gāze				H281	Satur atdzesētu gāzi; var radīt krievēnus apdegumus vai ievainojumus	
	Atdzesēta sašķīdināta gāze				H280	Satur gāzi zem spiediena; karstumā var eksplodēt	
	Izšķīdināta gāze						

4 ATP (ES) Nr. 487/2013 piemēro: vielām no 2014. gada 1. decembra un maisījumiem no 2015. gada 1. jūnija

CLP piktogrammas un bīstamības klases	
	Sprādzienbīstami materiāli Pašreaģējošas vielas un maisījumi Organiskie peroksīdi
	Uzliesmojošas gāzes Aerosoli Uzliesmojoši šķīdumi Uzliesmojošas cietas vielas Pašreaģējošas vielas un maisījumi Organiskie peroksīdi
	Pirofori šķīdumi Piroforas cietas vielas Pašsasilstošas vielas un maisījumi Vielas un maisījumi, kas saskarē ar ūdeni rada uzliesmojošu gāzi
	Oksidējošas gāzes Oksidējoši šķīdumi Oksidējošas cietas vielas
	Gāzes zem spiediena
	Akūts toksiskums
	Vielas un maisījumi, kas izraisa metālu koroziju Kodīgs/kairinošs ādai

Palīgmateriāls " [Klasifikācija un marķējums saskaņā ar CLP regulu](#) "

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" [LIFE FIT for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174] is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

LIFE / FIT FOR REACH

REACH un CLP palīdzības dienesta veidotie palīgmateriāli

- [Klasifikācija un marķējums saskaņā ar CLP regulu \(EK\) Nr. 1272/2008 un tās grozījumiem 4 ATP \(ES\) Nr. 487/2013](#)
- [Bīstamības apzīmējumu pilnie teksti \(H un EUH apzīmējumi\) CLP regulā \(EK\) Nr. 1272/2008 un tās grozījumiem 4 ATP \(ES\) Nr. 487/2013](#)
- [Drošības prasību apzīmējumu pilnie teksti \(P apzīmējumi\) CLP regulā \(EK\) Nr. 1272/2008 un tās grozījumiem 4 ATP \(ES\) Nr. 487/2013](#)
- [Piktogrammas.pdf](#)
- [Klasifikācija un marķējums saskaņā ar CLP regulu \(EK\) Nr.1272/2008 un tās grozījumiem 8 ATP \(ES\) 2016/918](#)
- [Bīstamības apzīmējumu pilnie teksti \(H un EUH apzīmējumi\) CLP regulā \(EK\) Nr.1272/2008 un tās grozījumos 8 ATP regula \(ES\) Nr.2016/918](#)
- [Drošības prasību apzīmējumu pilnie teksti \(P apzīmējumi\) CLP regulā \(EK\) Nr.1272/2008 un tās grozījumos 8 ATP regulā \(ES\) Nr. 2016/918](#)

Etiķetes pamatelementi

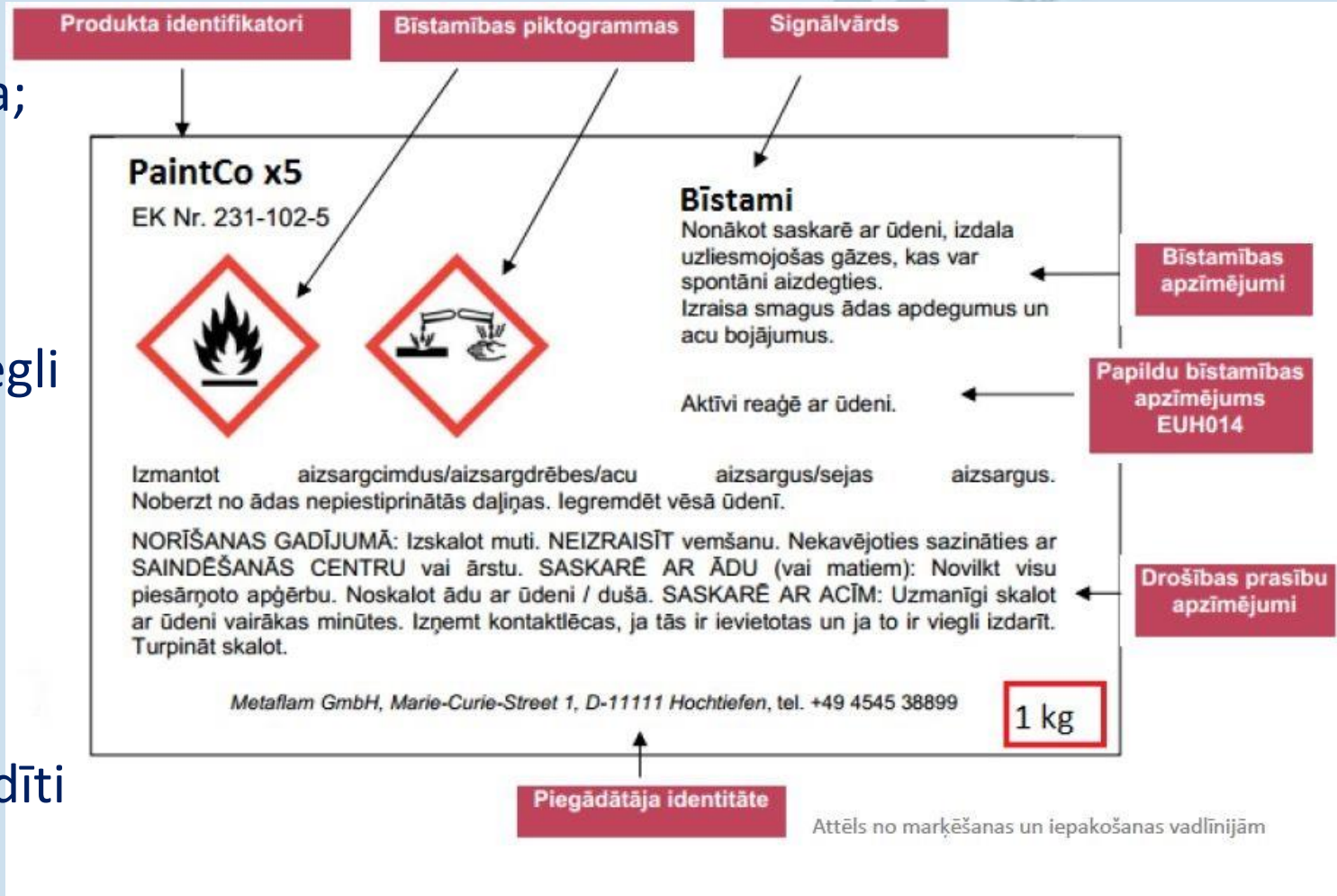

- **Piegādātāja kontaktinformācija:** nosaukums, adrese, telefona numurs;
- **Nominālais daudzums,** ja piegādā plašākai sabiedrībai;
- Produkta **identifikatori** – kā 18. pantā;
- Bīstamības **piktogrammas** (saskaņā ar 19. pantu);
- **Signālvārds** (saskaņā ar 20. pantu);
- Bīstamības **(H) apzīmējumi** (saskaņā ar 21. pantu);
- Drošības prasību **(P) apzīmējumi** (saskaņā ar 22. pantu);
- **Papildu informācijas** iedaļa (saskaņā ar 25. pantu);
- Jābūt oficiālajā **dalībvalstu valodā**, kurā vielu vai maisījumu laiž tirgū, bet var būt vairākas valodas.

Etikete

- Stingri piestiprināta;
- Horizontāli izlasāma;
- Marķējuma elementi viegli salasāmi;
- Etikete nav vajadzīga, ja marķējuma elementi ir skaidri norādīti jau uz iepakojuma.

Piegādātāja kontaktinformācija

- Norāda viena vai vairāku piegādātāju kontaktinformāciju jeb identifikāciju (nosaukums, adrese un telefona numurs).
- Ja piegādātājs maina iepakojumu tā, ka mainās arī produkta marķējuma elementi, viņam jāpievieno savs vārds un kontaktinformācija vai jāaizstāj sava piegādātāja kontaktinformācija ar savējo.

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" [LIFE FIT for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174] is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

LIFE / FIT FOR REACH

Produkta identifikatori

- Produkta identifikatoriem:
 - **etiķetē** jābūt tādiem pašiem kā **DDL**;
 - maisījumiem jā sastāv no **tirdzniecības nosaukuma vai apzīmējuma**.
- Jābūt minētām **maisījumā esošām vielām**, kuru dēļ maisījums atbilst:

akūtas toksicitātes, kodīgs ādai, nopietni acu bojājumu, toksiskas ietekmes uz mērķorgānu (STOT), sensibilizācijas, ielpojot vai nonākot saskarē ar ādu, bīstams ielpojot, cilmes šūnu mutācijas, kancerogenitātes, toksisks reproduktīvai veselībai klasifikācijai.

Ja nav nepieciešams bīstamības un nopietnības atspoguļošanai – **ne vairāk kā 4 ķīmiskie nosaukumi**.

Bīstamības piktogrammas un to prioritātes noteikumi

CLP regulas 19., 26. pants

Fizikālā bīstamībai

obligāta

izvēles iespēja

izvēles iespēja

Vides bīstamībai

Veselības bīstamībai

Fizikālā un veselības bīstamībai

vai

obligāta

obligāta

izvēles iespēja

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" [LIFE FIT for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174] is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

LIFE / FIT FOR REACH

Signālvārdi

Bīstami

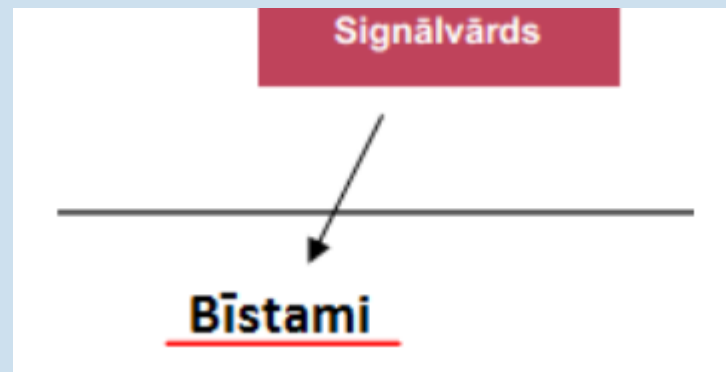
Uzmanību

- Norāda attiecīgo signālvārdu saskaņā ar bīstamības klasifikāciju;
- LVĢMC iesaka:

Danger: Bīstami, briesmas, draudi → **Bīstami**;

Warning: Uzmanību, brīdinājums → **Uzmanību**.

- Ja uz etiķetes lietots signālvārds «Bīstami», **nenorāda** signālvārdu «Uzmanību».

Bīstamības apzīmējumi

- Apzīmējumi, ar ko norāda bīstamības klasi un kategoriju, kas raksturo bīstamu vielu vai maisījuma bīstamības veidu, ja nepieciešams, iekļaujot bīstamības pakāpi.
- Jāizvairās no liekvārdības.

Bīstamība	Kods	Piemērs	Teksts
Fizikālā	H200-299	H241	Sakaršana var izraisīt degšanu vai eksploziju
Veselības	H300-399	H311	Toksisks, ja nonāk saskarē ar ādu
Vides	H400-499	H412	Kaitīgs ūdens organismiem ar ilglaicīgām sekām

Drošības prasību apzīmējumi

- Apzīmējumi, ar ko apraksta ieteiktos pasākumus, lai samazinātu vai novērstu negatīvu ietekmi, kas rodas, lietojot vai likvidējot bīstamas vielas vai maisījumus.
- Ieteicami ne vairāk kā 6 «P» apzīmējumi.

Kods	Mērķis	Piemērs	Teksts
100	Vispārējs	P102	Sargāt no bērniem.
200	Novēršana	P201	Pirms lietošanas saņemt speciālu instrukcāžu.
300	Reakcija	P380	Evakuēt zonu
400	Uzglabāšana	P404	Glabāt aizvērtā tvertnē
500	Iznīcināšana	P501	Atbrīvojies no satura/ tvertnes...

Papildu informācija uz etiķetes

CLP regulas 25. pants. I pielikums

Obligāti:

- **papildu bīstamības apzīmējumi** (EUH) saistībā ar īpašām fizikālām vai veselības īpašībām.

EUH apzīmējums	Teksts
EUH202	Ciānakrilāts. Bīstami. Iedarbība uz acīm un ādu tūlītēja. Sargāt no bērniem.
EUH205	Satur epoksīda sastāvdaļas. Var izraisīt alerģisku reakciju

Nav obligāti:

- **specifiska informācija** vai **lietošanas instrukcija**.

Turklāt:

- uz iepakojuma nedrīkst būt tādi apzīmējumi kā: «netoksisks», «nekaitīgs» vai «ekoloģisks», kas neatbilst vielas/ maisījuma klasifikācijai;
- papildu informāciju novieto līdzās citiem etiķetes elementiem.

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" (LIFE FIT for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174) is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

LIFE / FIT FOR REACH

Iepakojums

- Novērš satura noplūdi;
- Veidots no izturīga materiāla, lai novērstu satura bojājumus;
- Stingrs un blīvs;
- Ar iespēju, ka noņemamo aizdaru var piestiprināt atkārtoti;
- Nedrīkst būt tādas formas vai ar attēlojumiem, kas piesaista bērnu uzmanību, ja iepakojums satur bīstamu vielu/ maisījumu;
- Nedrīkst būt līdzīgs tādām, ko izmanto pārtikā/ dzīvnieku barībā, medicīnā, kosmētikā;
- Ar lielākas bīstamības vielām/ maisījumiem ir jāapriko ar bērniem nepieejamām aizdarēm;
- Ar lielākas bīstamības vielām/ maisījumiem ir jāapriko ar sataustāmām bīstamības brīdinājuma zīmēm.

Atkāpes no marķēšanas un iepakojšanas prasībām

CLP regulas 29. panta 1.punkts, I pielikums 1.5.1.

Ļoti mazs vai īpašas formas iepakojums, tad marķējuma elementus novieto uz:

- atlokāmas etiķetes;
- piesietas birkas;
- ārējā iepakojuma.

- Uz jebkura **iekšējā iepakojuma** marķējuma ir vismaz bīstamības **piktogrammas**, 18. pantā minētais produkta **identifikators** un **piegādātāja nosaukums** un **telefona numurs**.

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" [LIFE Fit for REACH, Nr.LIFE14EN/LV000174] is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

LIFE / FIT FOR REACH

Atkāpes no marķēšanas un iepakojšanas prasībām

CLP regulas 29. panta 2.punkts. I pielikuma 1.5.2.

Iepakojumu marķē saskaņā ar CLP I pielikuma 1.5.2. punktu, ja:

- iepakojuma saturs **≤125 ml**;
- **vienreizējai lietošanai** paredzēts **šķīstošais** iepakojums ar tilpumu **≤25 ml**;
- **iekšējais iepakojums ≤10 ml**.
- **cements** plašākai sabiedrībai – **var bez iepakojuma**.

Marķēšana darba vietā

CLP nosaka, ka jāmarķē to, kas tiek izvietots tirgū.

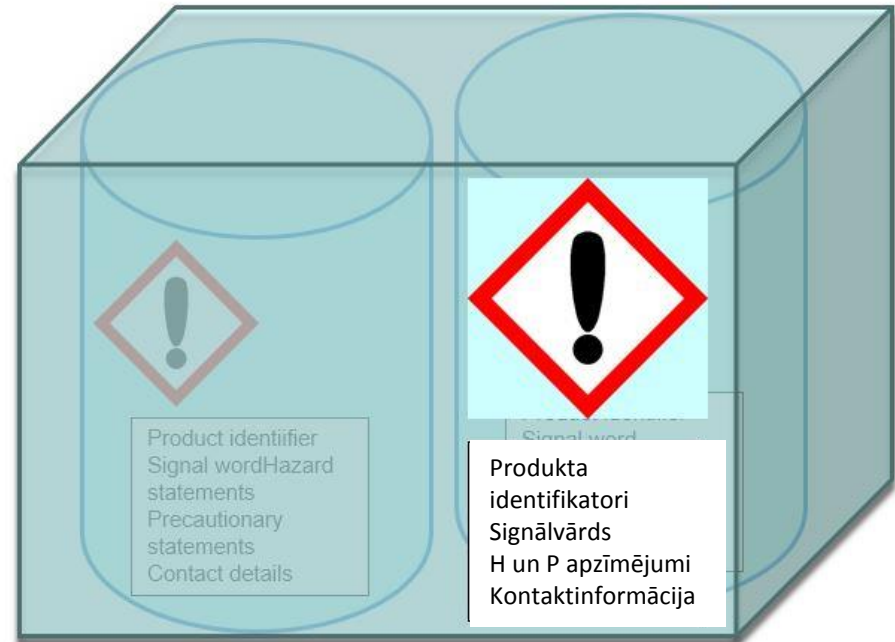
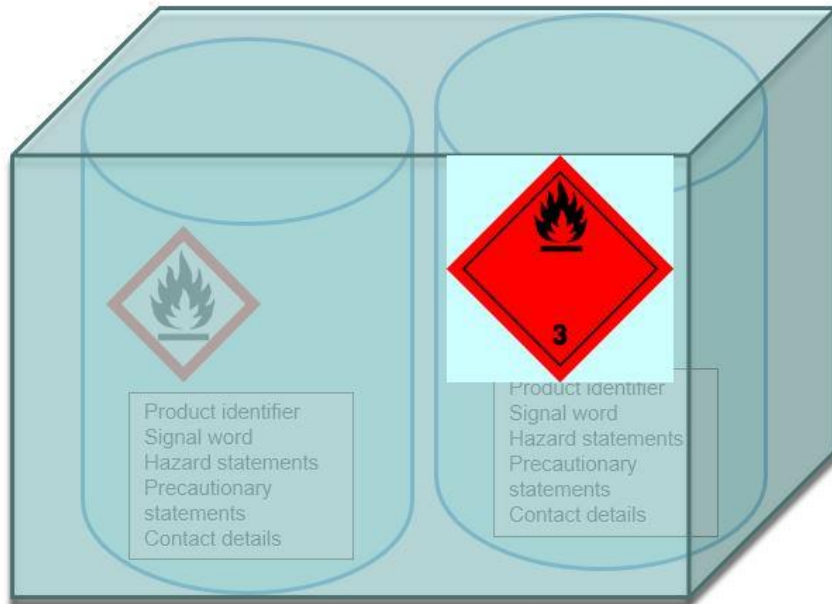
Neattiecas uz darba vietā ražotām/lietotām vielām un maisījumiem.

Taču attiecināma:

nacionālā likumdošana - **MK noteikumi Nr.325** par darba aizsardzības prasībām saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās **nosaka, ka darba vietā vielām un maisījumiem jābūt atbilstoši marķētiem.**

CLP un pārvadājumu marķējums

Ja iesaiņojums sastāv no: ārējā, iekšējā (ar starpiepakojumu), tad:

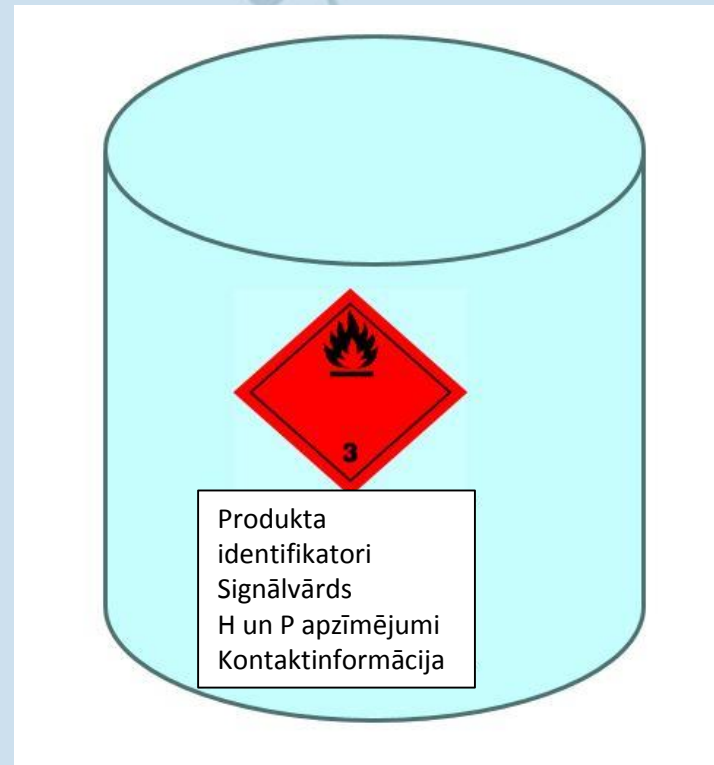
- **ārējo iepakojumu** marķē atbilstoši **bīstamo preču pārvadāšanai**;
- **iekšējo** un starpiepakojumu marķē atbilstoši **CLP**.

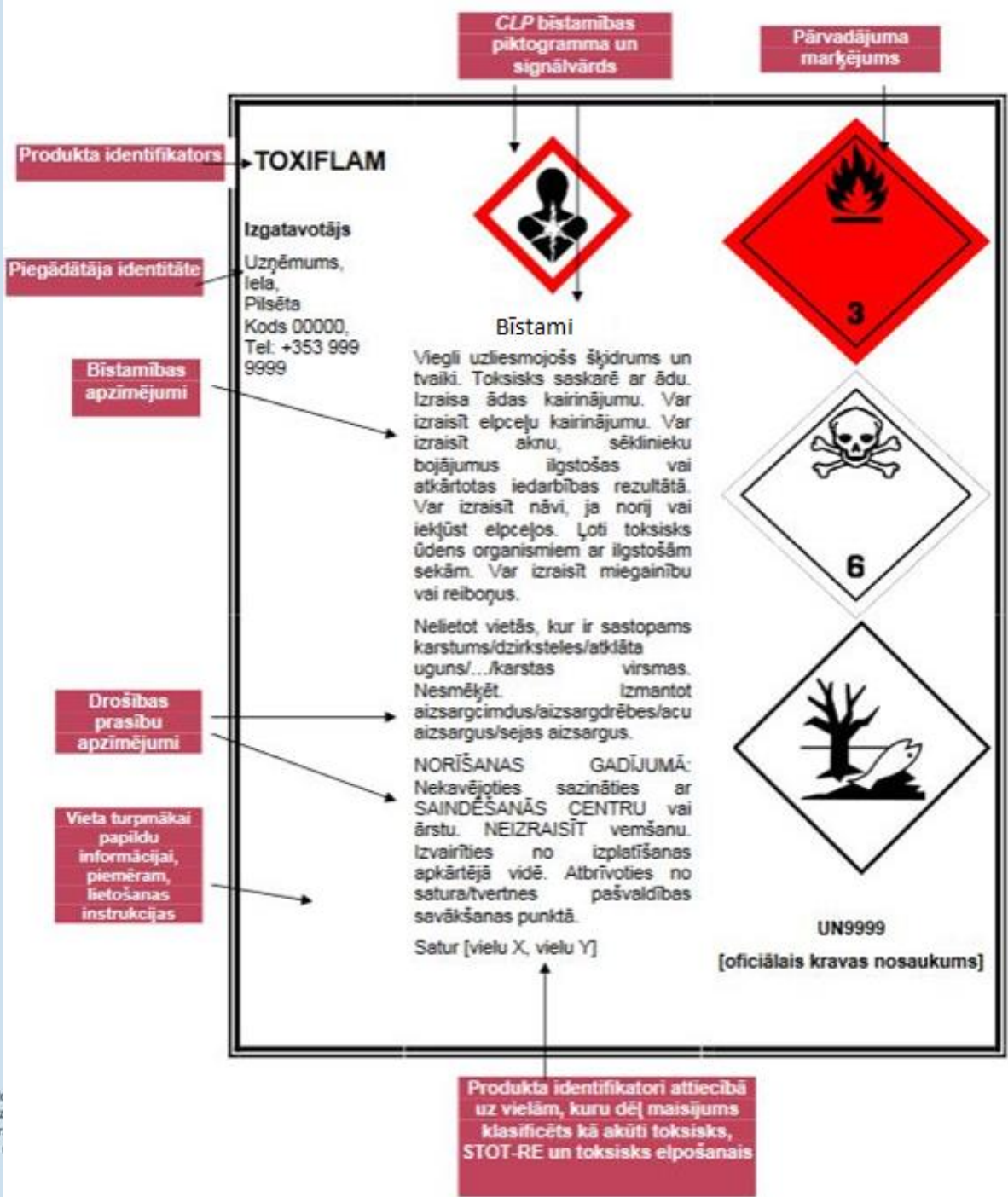
Ja ārējam iepakojumam nav jāatbilst bīstamo preču pārvadāšanas likumdošanai, tad **gan ārējo, gan iekšējo un starpiepakojumu marķē atbilstoši CLP**.

CLP un pārvadājumu marķējums

Ja ir tikai viens iepakojums,
tad to marķē gan pēc
bīstamo preču pārvadāšanas
likumdošanas, gan atbilstoši
CLP.

The Project "Baltic pilot by substitution of hazardous substances (LIFE FIT for REACH, Nr. 2004/027) is supported by the European Union with the contribution of the LIFE programme."

CH

Atkāpes no marķēšanai izvirzītajām prasībām īpašos gadījumos

- Pārvietojami gāzes baloni;
- Propāna, butāna, sašķidrinātas naftas gāzes tvertnes;
- Aerosoli ar noslēgtu smidzināšanas ierīci (Asp. Tox. 1);
- Metāli kompaktā formā, kausējumi, polimēru maisījumi;
- Eksplozīvi materiāli pirotehniskiem efektiem;
- Vielas un maisījumu, kuri ir Met.Corr. 1, bet nav kodīgi ādai un/vai acīm.

CLP regulas 23. pants

Īpaši noteikumi par marķēšanu - CLP I pielikuma 1.3. iedaļa

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency" [LIFE FIT for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174] is co-financed with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

LIFE / FIT FOR REACH

Atbalsts

- ECHA izstrādātās vadlīnijas par marķēšanu un iepakojšanu saskaņā ar CLP regulu;
- Vielu tulkojumi ES valodās pieejami C&L sarakstā.
- Projekta LIFE Fit for REACH ietvaros veikts tulkojums ECHA vadlīnijām "Vadlīnijas par CLP kritēriju piemērošanu"

Paldies par uzmanību!

LVGMC

Maskavas iela 165, Rīga

Tel.: + 371 67032027

E-pasts: reach@lvgmc.lv

www.lvgmc.lv

The Project "Baltic pilot cases on reduction of emissions
by substitution of hazardous chemicals and resource efficiency"
[LIFE FIT for REACH, Nr.LIFE14ENV/LV000174] is co-financed
with the contribution of the LIFE financial instrument of the European Community.

LIFE / FIT FOR REACH